

ves om kommunalvalg. Også den bliver punkteret og sat i perspektiv af Buch Jensen. Det samme gælder myten om, at det generelt er en stemmemæssig fordel af have borgmesterposten. Den afliver Gaardsted Frandsen effektivt. Det er mere varieret end som så. Hun påpeger således, at det for nye borgmesterpartier er en positiv effekt, at borgmesterposten har en afdæmpende effekt på ændringen i partiets tilslutning i både op- og nedadgående retning, og endelig påvirker besiddelsen af borgmesterposten landstendensernes forklaringsevne.

Det skal ikke klandres gruppen, at den ikke har kunnet forudse for eksempel de meget dramatiske konstitueringer, der fandt sted efter kommunalvalget den 18. november 1997. Men den lægger nu selv lidt op til det ved at skrive, at "...Det er altså muligt at teste, om det nu er de rigtige - dvs. de væsentligste - forhold vi lægger vægt på i denne generelle beskrivelse og analyse af danske kommunalvalg. Det vi siger her, skal principielt også gælde i november 1997, ellers er der noget galt." (s.8). Er der noget galt, har gruppen enten ikke været opmærksomme eller omhyggelige nok, eller "...virkeligheden har ændret sig." (s.8). En ikke ringe erkendelse at være åben over for!! Om det er det første eller sidste, der er tilfældet ved bogens behandling af konstitueringerne, skal jeg lade stå åbent. Men en viderebearbejdning af denne fase i processen - hvor politik alt efter temperament er bedst eller værst og derfor essentiel - trænger sig på.

Det er som sagt ikke muligt at omtale og vurdere samtlige enkeltbidrag i bogen. Af det ovenstående skulle det imidlertid gerne fremgå, at forfatterne på en grundig og indsigtfuld måde har udfyldt et stort hul i dansk politologisk forskning. Der er fra nu af lagt et solidt fundament

for den videre udforskning af de kommunale politiske processer. Og det må næsten være en forpligtelse for gruppen at videreføre dette arbejde ved kommende kommunalvalg, så vi ikke endnu gang kommer i den uheldige situation, at vi kun står med sporadiske enkeltundersøgelser uden mulighed for at arbejde med lange og sammenlignelige tidsserier. Kun derved kan vi komme væk fra de lavtflyvende, kortsigtede, hurtige og ad hoc prægede fortolkninger af den kommunale valgproces. Den fortjener nemlig bedre.

Lars Bille
Institut for Statskundskab
Københavns Universitet

David Childs og Richard Popplewell, *The STASI. The East German Intelligence and Security Service*, London: Macmillan, 1996, 253 s.

DDR var et gennemorganiseret samfund. Som sådan på mange måder enhver bureaukrats drøm. Den fremherskende forestilling var ikke alene, at der skulle være styr på tingene, men også at der var det. Et vigtigt middel var en gennemgribende overvågning af landets egne borgere.

Til at løse denne opgave opbyggede man en kæmpemæssig sikkerhedsorganisation, den i daglig tale velkendte STASI. Der var tale om en gigantisk organisation. Efter forfatterens opgivelser var der tale om DDR's største arbejdsgiver med mere end 100.000 fuldtidsmedarbejdere. Men variationerne var betydelige fra egn til egn. I følsomme områder (mod Tjekoslovakiet og mod Østersøen) var tætheden utrolig. I Rostock beskæftigede STASI 3000 fuldtidsansatte efterretningsofficerer. Men dertil kom som bekendt et

ves om kommunalvalg. Også den bliver punkteret og sat i perspektiv af Buch Jensen. Det samme gælder myten om, at det generelt er en stemmemæssig fordel af have borgmesterposten. Den afliver Gaardsted Frandsen effektivt. Det er mere varieret end som så. Hun påpeger således, at det for nye borgmesterpartier er en positiv effekt, at borgmesterposten har en afdæmpende effekt på ændringen i partiets tilslutning i både op- og nedadgående retning, og endelig påvirker besiddelsen af borgmesterposten landstendensernes forklaringsevne.

Det skal ikke klandres gruppen, at den ikke har kunnet forudse for eksempel de meget dramatiske konstitueringer, der fandt sted efter kommunalvalget den 18. november 1997. Men den lægger nu selv lidt op til det ved at skrive, at "...Det er altså muligt at teste, om det nu er de rigtige - dvs. de væsentligste - forhold vi lægger vægt på i denne generelle beskrivelse og analyse af danske kommunalvalg. Det vi siger her, skal principielt også gælde i november 1997, ellers er der noget galt." (s.8). Er der noget galt, har gruppen enten ikke været opmærksomme eller omhyggelige nok, eller "...virkeligheden har ændret sig." (s.8). En ikke ringe erkendelse at være åben over for!! Om det er det første eller sidste, der er tilfældet ved bogens behandling af konstitueringerne, skal jeg lade stå åbent. Men en viderebearbejdning af denne fase i processen - hvor politik alt efter temperament er bedst eller værst og derfor essentiel - trænger sig på.

Det er som sagt ikke muligt at omtale og vurdere samtlige enkeltbidrag i bogen. Af det ovenstående skulle det imidlertid gerne fremgå, at forfatterne på en grundig og indsigtfuld måde har udfyldt et stort hul i dansk politologisk forskning. Der er fra nu af lagt et solidt fundament

for den videre udforskning af de kommunale politiske processer. Og det må næsten være en forpligtelse for gruppen at videreføre dette arbejde ved kommende kommunalvalg, så vi ikke endnu gang kommer i den uheldige situation, at vi kun står med sporadiske enkeltundersøgelser uden mulighed for at arbejde med lange og sammenlignelige tidsserier. Kun derved kan vi komme væk fra de lavtflyvende, kortsigtede, hurtige og ad hoc prægede fortolkninger af den kommunale valgproces. Den fortjener nemlig bedre.

Lars Bille
Institut for Statskundskab
Københavns Universitet

David Childs og Richard Popplewell, *The STASI. The East German Intelligence and Security Service*, London: Macmillan, 1996, 253 s.

DDR var et gennemorganiseret samfund. Som sådan på mange måder enhver bureaukrats drøm. Den fremherskende forestilling var ikke alene, at der skulle være styr på tingene, men også at der var det. Et vigtigt middel var en gennemgribende overvågning af landets egne borgere.

Til at løse denne opgave opbyggede man en kæmpemæssig sikkerhedsorganisation, den i daglig tale velkendte STASI. Der var tale om en gigantisk organisation. Efter forfatterens opgivelser var der tale om DDR's største arbejdsgiver med mere end 100.000 fuldtidsmedarbejdere. Men variationerne var betydelige fra egn til egn. I følsomme områder (mod Tjekoslovakiet og mod Østersøen) var tætheden utrolig. I Rostock beskæftigede STASI 3000 fuldtidsansatte efterretningsofficerer. Men dertil kom som bekendt et

enormt antal IM'er, såkaldte uformelle medarbejdere. Resultatet var, at østtyskerne, hvor de end var og hvad de end gjorde, måtte påregne at være under overvågning. Den senere åbning af de såkaldte Gauck-arkiver har bekræftet den meget tætte overvågning af samfundet.

Childs og Popplewell giver en meget tæt og detaljeret beskrivelse af den organisation, som gjorde dette muligt. Der redegøres grundigt for den blanding af tysk og kommunistisk/sovjetisk tradition, som kontrolapparatet hvilede på. Der redegøres for de tætte forbindelser mellem den østtyske sikkerhedsorganisation og det sovjetiske KGB, som bestod helt frem til sammenbruddet i 1989. Dette samspil var så tæt, at der ofte kunne være tvivl om, hvorvidt de ledende skikkelser i STASI arbejdede for regimet eller for KGB og den sovjetiske regering. Bogens styrke er den systematiske udredning for, hvordan denne organisation udviklede sig fra tiden efter krigen og frem til DDR's sammenbrud. Det er også den lige så systematiske og periodeopdelte redegørelse for de forskellige sider af virksomheden, hvor hovedvægten lå på den sygelige kontrol med landets egne borgere, men hvor infiltrationen i det vesttyske statsapparat også var vægtet højt. På sin vis styrker det også fremstillingen, at den afsnit for afsnit inddrager de personer, der spillede en fremtrædende rolle i denne gigantiske organisation. Det være sig som overordnede embedsmænd og officerer eller som partifolk (en sontring, som er vanskelig). Det være sig også som agenter og/eller ofre for apparatet inden for og uden for arbejderparadisets grænser.

Problemet med fremstillingsformens idelige sammenblanding af kronologisk historieskrivning, systematiseret organisations- og myndighedsbeskrivelse og aktørbaseret personalhistorie er, at den er

vanskelig at overskue. Mønstrer, som er der, har en tendens til at forsvinde i en overvældende mængde af detaljer, som på grund af deres mængde ikke opfylder deres illustrative sigte, men som med den valgte struktur og det afdækkede ensartede mønster heller ikke tjener noget dokumentationsformål. På den anden side rummer bogen en guldgrube af velresearchede informationer for den, der vil studere bureaukratiets perverse side, og som interesserer sig for, hvorledes det "entarter", når det på den ene side ikke er underkastet institutionelle check og åbenhed, og på den anden side kan udfolde sig i et system, som præmierer frygt og opportunisme. Samtidig må den, der interesserer sig for bureaukratiets sorte side, med undren spørge, i hvilken forstand dette enorme apparat var effektivt. Det registrerede alt og vidste tilsyneladende alt om alt og alle, så i den forstand var det effektivt. Men var organisationen ikke samtidig et offer for centralisme, overorganisering, formalisme, intriger, undrageri og uduelighed? For er det sandsynligt, at en organisation, hvis ledelse var behersket af paranoia, og hvis udførende led kombinerede opportunisme med arkivalisk nidkærhed kunne sikre regimet pålidelige og politisk relevante informationer om den befolkning, som det aldrig stolede på? Det spørgsmål får desværre hos Childs og Popplewell lov til at svæve i vinden. Her er der langt mere at hente i Tina Rosenbergs (*The Haunted Land*) journalistiske, men vellykkede forsøg på at fange den østeuropæiske undertrykkelses kombination af gennemorganisering og uduelig ineffektivitet.

Jørgen Grønnegård Christensen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet